

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

BOERENPSALM

Voor toneel bewerkt in tien taferelen door P.G. Veens

door

Felix Timmermans

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen

2011

Nr.1337

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste VIJFTIEN tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagkaart die, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

Stichting Bredero Auteursrechtenbureau
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *BOERENPSALM* op te voeren moet de naam van auteur *FELIX TIMMERMANS / P.G. VEENS* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen.

De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

© 1973 Toneelfonds J. Janssens

www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

In tien taferelen wordt het leven van de mens Wortel, die boer is uit roeping, voorgesteld. Dit heerlijke leven van strijd, beproeving en een beetje vreugde, dat als een psalm is ter ere van zijn Schepper, kan in drie fasen worden ingedeeld:

Wortels strijd om de kinderen

(het leven met Fien, zijn eerste vrouw)

Wortels strijd met zichzelf

(het leven met Frisine, zijn tweede vrouw)

Wortels strijd om zijn veld

(het aanzoek van Angelik)

PERSONAGES

in volgorde van opkomen :

Boer Wortel

Fien, zijn eerste vrouw

Belleke

Klara buurvrouwen

De pastoor

Maruske, het kosterken

Joke, buurvrouw

Een loteling

Nog een loteling

Amelieke, het blinde dochterke van Wortel

Fons, zoon van Wortel

Frisine, tweede vrouw van Wortel

De Freule van het kasteel

Stanneke, zoon van Wortel

Soe, zoon van Wortel

Dorpsdokter

Liske, het kind van Frisine en Fons

Lorejas

Fille, buren

Ossekop

Veldwachter

Angelik

Een harmonikaspeeler - boeren - lotelingen

WORTEL: (snijdend aan een Kruislieveheer bij het licht van de lamp)

Halt, Wortel, niet te veel meer aan die ogen prutsen, vent... Voorzichtekens, voorzichtekens... 'k Zou er misschien beter afblijven... 'k Ben te nerveus Lieveheerke. Da's met die trouw van morgen, hee... 'k Kan geen oog dieht-doen. 't Zit nog altijd in mij te vechten of ik het mag doen. Da's voor de derde keer, hee Lieveheerke, dat ik 't bootje stap. Gij weet er alles van... Eerst ons Fien, dan Frisine, en nu; morgen Angelik... Ik kan er begot niet van slapen hoe zoudt ge zelf zijn... De derde keer!... Zo, jaa... hier nog een stipke... Wortel blijf er af, man, anders.. Voila... Zo zal mijn Kruislieveheer ver goed zijn, denk ik... 't Is lang geleden, Lieveheerke, dat ik U uit hout begon te snijden, op 't zeggen van mijn vriend de pastoor, en 'k heb me dikwijls afgevraagd of ik U ooit af zou krijgen. Maar nu is 't ver gedaan... 't Is kurieus... Als ik het allemaal zo eens naga, dan moet ik U feitelijk voor heel veel bedanken... Ge hebt me op de wereld gezet als boer om te ploegen en te mesten, 'k heb het heel mijn leven gedaan in het licht van uw goedheid en 'k ben er gelukkig mee geweest... Langs de anderen kant moet ik zeggen, dat Ge me nogal dikwijls kletsen gegeven hebt... Ziekte en armoe, schaamte en schande, ongelukken... Dood en ellende van binnen en van buiten... En daarbij heb ik mijzelf nog heel dikwijls zwart gemaakt door veel zwakheid... en veel zonden... Maar dat Gij mijn veld gegeven hebt om mij te troosten, daar kan ik U nooit genoeg voor bedanken, Lieveheerke... En nu zou ik dat schoon veld, doordrenkt van mijn zweet en mijn gedachten, moeten verlaten. Ik zou het moeten ruilen voor dat proper hofken van Angelik, een voorschoot groot. Ik vraag me af of ik dat wel doen mag, Lieveheer... Als ik in 't karkot pekens zit te busselen dan zie ik ons Fien, en ons Frisine, allebei met vleugelkens aan, van achter een wolksken naar mij zitten lachen, de deugenieten!... Ons Fien... en ons klein mannen... 't was verdekke 'n goed wijf, ons Fien... en 't was 'n pronte boerin ook... 't is maar goed dat Gij de menselijke zwakheden kent, Lieveheerke, want het was niet altijd gelijk het in de katechismus staat... Maar toen dan haar vader 'n goede maand nadatum kwam vertellen hoe 't met Fien gestaan en gelegen was toen heb ik hem toch direkt gezegd:

"Dan trouwen we! en hoe rapper hoe liever!"...En dan zult ge wel-
 geweten hebben, dat ik van binnen, diep in mijn hart, heel ge-
 lukkig was...En dat ik toen belooft heb, om altijd voor God en
 voor de mensen zo goed mogelijk mijn devoren te doen...Enkele
 weken nadien zijn we getrouwd, ons Fien en ik...en dan is ons
 Polleke geboren, ons eerste, een kind gelijk een wolk...Maar na
 twee moeilijke jaren stierf het manneke...Dat Ge me dat aandeed,
 Lieveheerke, dat kon ik toen niet slikken...Dat was erg...Heel
 heeler...(het licht dooft traag)

I TAFEREEL

(In het huis van boer Wortel. Late namiddag in augustus Polleken
 is daarstraks begraven. Fien zit apatisch aan tafel, waarop, soep-
 pot, bord e.d. voor Wortel die nog niet terug is van de begrafe-
 nis en in een herberg zijn verdriet zit af te drinken. een buur-
 vrouw, Belleken, een kribbig, zuur wijfke, houdt Fien gezelschap
 en bereddert hier en daar wat. Een koe bulkt, een geit blaait in
 de stal. Buiten is het grijs weer. Belleken veegt het laatste vuil
 uit de keuken op straat en blijft een poosje in het deurgat
 staan uitkijken)

Belleken : (in het deurgat) Nog niks te zien...En de soep staat
 daar daar...En als 't gaat regen, dan zit hij daar met dat hooi
 dat binnen moet. Wil ik eens gaan zien waar dat hij blijft, Fien?
Fien. Och, laat maar...hij zal wel komen, Belleken...Zou 't rege-
 nen, denkt ge?

BELLEKEN. In de hoek is 't nogal grijs. Maar misschien drijft
 het wel over. 't Waait nogal. Wil ik seffens Klara eens gaan la-
 ten zien waar hij zit?

FIEN. Och, 't zal niet nodig zijn, zeker...Laat hem maar doen,
 Belleken...Zet de soep maar weg, en de patatten...Dan moet hij
 maar een boterham eten...als hij terug is...En hij kan er niet
 tegen, als hij uit de staminee weggehaald wordt...

BELLEKEN. 'k Weet het...Die van mij kan dat ook niet verdragen...
 Maar Wortel had toch beter gedaan, seffens van de begrafenis
 naar huis te komen...

FIEN. Och... 't is niks... 'k Begrijp het goed genoeg...Maar zijn
 been moet verzorgd worden, dat is 't ergste... 't Was nogal iets
 met die ketel varkenseten...Gloeiend heet. Alles over zijn benen.

En op een ik en een gij was 't gebeurd...De kleine zat hier te spelen met zijn moleken...Hij stond onverwachts op, en onze Wortel zou 'r over gestreukeld zijn als hij de ketel niet had weggetrokken...Alles over zijn been...

KLARA. (een jonge buurvrouw, op uit staldeur) De stal is in orde Fien.'k Heb het peerd ook wat gegeven...Maar ge moet zeggen aan de boer dat er geen strooisel meer is voor 't peerd.'k Heb het laatste gebruikt...'k Zal seffens kiekeneten meebrengen van de winkel, want dat is er ook niet genoeg meer...'k Moet er toch voor ons zijn ook...

BELLEKE. Loop dan eens even binnen bij Mie van Pol, kind. Zie eens of de Wortel daar niet zit. Zeg dat hij moet komen. Zeg maar dat ik het gezegd heb...

FIEN. Och, laat 'm maar...

BELLEKE. Hij moet naar huis komen, Fien.'t Is schande! Haal hem gerust, Klara...

KLARA. Da's zeker...Ik ben weg...Tot straks. (af buitendeur en terug op) Zeg, 't gaat regenen, 't zevert al wat. 'k Zal onze Ward laten komen voor het hooi. Dan kan ik dat met hem straks mee tassen...Dag! (af)

BELLEKE. (opmonterend) Allee, Fien, blijf daar zo de hele dag niet zitten! en eet een boterhammeke.

FIEN. 'k Zou toch niets door mijn keel kunnen krijgen, Belleke.. Laat maar zo.. (stilte; dan neemt Fien een in hout uitgezaagd momentje op) 't Was toch een schoon ventje, hee Belleke, ons Polleke...En de Wortel zag zijn zoontje zo gaarne...Hij was er altijd mee bezig. 'k Moest er toch zo mee lachen, als hij de kleine scheerlings op 't peerd zette en hem zijn grote pijp in zijn mondje stak...En de Wortel dan erachter op...'t Laatste dat hij er voor gemaakt heeft is dees moleke...Ze zeggen van de moeder... Maar voor de vader is het toch ook erg een kind te verliezen... 'k Heb compassie met onze Wortel, mens. En hij was zo zot als een deur als hij de kleine mee naar 't veld kon nemen...en hem daar in 't zand kon laten ravotten met de hond, dat zijn snuitje zo zwart zag als een negerke...

PASTOOR. (op met paraplu, die hij in 't deurgat naar buiten afschudt) 't Regen weeral...Dag, Belleke...Fientje...De Wortel is in de stal zeker kind?

BELLEKE. Die is nog niet terug van de begrafenis, mijnheer pastoor.

PASTOOR. Niet waar, zeker?

FIEN. Hij zal seffens wel gaan binnenkomen, meneer pastoor.

PASTOOR. Ge hebt toch wat hulp gehad, zie ik...

FIEN. Ja.

PASTOOR. Belleke is toch 'n goeie ziel, hee...Wat da'k wilde zeggen, Fientje..de Wortel mankt nog zo lelijk...is dat nog niet gedaan met zijn been?

FIEN. Neen, dat is al de derde week...

BELLEKE. Hij zou nogal wat beter gedaan hebben hier in de zetel te zitten rusten dan in de staminee...

PASTOOR. We zullen hem straks eens over ons knie leggen, Belleke. Wel... 'k zag het deze morgen bij de dienst in de kerk, dat hij nog zo pikkelde... 'k Heb het geval daarstraks verteld aan onze dokter, en die heeft me een potteke zalf meegegeven. (geeft het aan Fien)

FIEN. Merci, meneer pastoor.

PASTOOR. Op een windel uitsmeren met een proper mes of zo iets, en op de wond leggen...Is 't nog open?

FIEN. Nee...gelukkig niet...maar er staat een dikke roof op...

BELLEKE. En dat loopt zo van d'een staminee naar d'ander. En er is nog 'k weet niet hoeveel hooi te tassen. En 't regent...En Fien die nog geen beet gegeten heeft, ook al niet. Ze mag haar toch zo niet laten gaan...Nu zit ze van deze morgen al op de zelfde stoel, zal ik maar zeggen...

PASTOOR. (wil haar kwijt) Als gij nu voor de koeien ging zorgen, Belleke...Maar geef me eerst een tas koffie...

BELLEKE. 'k Zal U een borrel geven, dat zult ge wel liever hebben denk ik. (schenkt in)

PASTOOR. Merci, bazinneke...Gezondheid, Fientje...

BELLEKE. Alla, zo kunt ge voort hee! (even in de voordeur, dan terug) 't Is al over... 't Is maar een vlaegske geweest. (af door de staldeur)

PASTOOR. Belleke kan nogal een zaag spannen, hee Fien...Tja, het leven is geen lach... (pauze) 't Is een zware slag geweest, Fientje maar 't leven moet voortgaan, hee...Is 't niet waar?

FIEN. Natuurlijk, meneer pastoor...Er was veel volk in de kerk,

zegt Belleke...

PASTOOR. Ja, echt... 't Zal uw baas goed gedaan hebben... Bij al uw verdriet moet dat nog een troost zijn. Is 't niet waar?... Is 't niet waar, kind?

FIEN. Ge weet niet wat dat is, meneer pastoor. 't Is hard voor een ouder. En 't is zo gemakkelijk te zeggen, dat ge u moet kunnen troosten... De Wortel was een beeweg gaan doen naar Kruiskesberg en tegen dat hij terug kwam lag de kleine dood in mijn schoot... 'k Dacht dat hij zot werd... (weemoedig maar niet tranerig) 't Was toch zo'n lief ventje, hee...

PASTOOR. Ja, Fientje, 't was een lief ventje. En ik begrijp uw verdriet maar al te goed. Het huis is leeg. Er is een kind geweest dat twee jaar lang uw leven heeft gevuld... En nu is 't er niet meer... En ge zwijgt over het kind om mekaar geen verdriet te doen. Ik ken dat. Maar dat mag niet, omdat het zwijgen over Polleke voedsel voor uw verdriet zal blijven... Toe, toe, Fientje ge moet voor uzelf troost zoeken in het gebed. 'k Weet dat het soms moeilijk is te bidden als zo'n ongeluk ons treft. Maar 't is het enige dat helpen kan om er door te geraken...

WORTEL. (in zondags boerenkostuum, samen met Maruske, de oude koster, op langs buitendeur, beiden een beetje aangeschoten.

Wortel is een krachtige boer van dertig jaar. Er is een ogenblik spanning; gegeneerheid van Wortel, die de pastoor goedhartig heel verstandig doorbreekt met een goedig grapje)

PASTOOR. Ha... zijt ge daar? De dorstigen laven is ook een werk van barmhartigheid, hee Wortel? En ons kosterken is er ook bij... Allebei honger, zeker?

WORTEL. (schuldbewust tikt aan zijn nieuwe pet) Meneer pastoor... Fien... (als Fien opstaat) Laat maar meiske... 'k Zal straks wel een boterham eten... (trekt zijn zondagse jas uit, legt zijn foulard af. Neemt de jeneverkruik en schenkt in) Ook nog een borrel Maruske?

MARUSKE. Neen, merci... danke... Alles, ik zal maar gaan zien... (wil af)

PASTOOR. Da's heel verstandig, koster... Moeder de vrouw zal al lang zitten wachten... Zeg, en niet vergeten alstublieft, morgen beginnen de negendaagse missen voor Mieke Swaelens om acht uur.. Om acht uur, hee! Niet vergeten... Om tien uur is de begrafenis

van Pierke Swolfs...

MARUSKE. Om tien? Pierke Swolfs...Was dat niet om negen?

PASTOOR. Om tien...Ze hebben het moeten veranderen; anders kan een van de zoons niet op tijd hier zijn.

MARUSKE. Bon...da's die uit de Walen, zeker? Da's goed, meneer Pastoor...Dat Pierke heeft het nog lang getrokken, hee Wortel! En nog goed te been, Fien. Dat kunt ge niet geloven...Alleen met zijn ogen was hij aan 't sukkelen geraakt...En op tijd en stond zijn borreltje nog, hee meneer pastoor? Dat kon hij niet missen, zei hij. Staal van 't hart, zei hij. Die is bijna negentig geworden... 'n Schone ouderdom, zeg ik...negentig jaar...

BELLEKE. (inmiddels op uit de staldeur)

PASTOOR. Uw soep staat al lang te wachten, koster...

BELLEKE. Dat staat hier maar met zijn zatte botten te zeveren en van dode mensen te babbelen, terwijl de kleine hier nog maar pas onder de aarde ligt...(Fien veegt een traan weg) Ezelskop!

MARUSKE. (beduusd) Waar kan 'n mens nu anders van...Allee, Fien, ge moet dat zo niet opnemen...Is 't niet waar, meneer pastoor?... We moeten toch allemaal eens gaan, hee...De broer van Pierke is er wel tweeënnegentig...

PASTOOR. (er overheen pratend) Er was veel volk in de dienst, hee Wortel...

WORTEL. Ja...meneer pastoor...

KLARA. (op langs de buitendeur) Dag, meneer pastoor,...Wortel onze Ward is meegekomen; wij komen een handje toesteken om het hooi te tassen.

BELLEKE. 'k Zal ik wel meegaan. Dat de boer eerst zijn been verzorgt en wat eet...

MARUSKE. Echt, zulle, de broer van Pierke is tweeënnegentig jaar geworden en...

KLARA. 'k Heb al maar vijf kilo kleine rijst meegebracht voor de kiekens...Straks brengen ze nog twintig kilo...En overmorgen zullen ze eerst een wagen strooisel voor 't peerd kunnen brengen... Ze kunnen niet vroeger, zei de Turf!

WORTEL. Bon...ik kom direkt...

FIEN. (maakt windels en zelf gereed)

MARUSKE. Zalf, Fien? is 't nog open?...Openhouden kind, openhouden...

PASTOOR. Ons kosterken weet voor alles remedie. De wonde openhouden...en dan een klad koeiendrek daarop en dan nog drij lekskens van de gewijde keers...Hee, Maruske?...

MARUSKE. 'k Weet wat ik zeg, meneer pastoor. Als ik moest vertellen, dat de kleine van Sis De Peuter...

BELLEKE. Zoudt ge u niet liever in de sakristij moeien, Sis de Peuter...(af met Klara)

WORTEL; (zit op een stoel met opgestroopte broekspijp en Fien verzorgt 't been)

MARUSKE. (volgt hoofdschuddend de behandeling, half binnensmonds)
Niet goed, hee kind...niet goed...Ge zult zien...De kleine van Sis de Peuter

WORTEL. Oei...amaai, Fien...Niet zo hard...

FIEN. (door haar tranen heen) Kerstekinderen zijn rap zeer gedaan hee meneer pastoor...

WORTEL. O-o-o, mens, daar zit vlees onder zulle!

PASTOOR. 'k Weet het, Fien, de Wortel een grote lantaarn en een klein lichtje...

WORTEL. Ja, doet gij nu nog wat mee met ons Fien...

FIEN. Een ogenblikke...ongeduldige zot...eerst die knoop vastleggen...zo...zie...(Wortel staat op en stroopt zijn broekspijp weer af)Is 't niet te straf? Zou 't gaan...Allee schenk nog een borrel voor meneer pastoor...(af door de slaapkamerdeur. Pauze. De pastoor wacht op 'n woord van Wortel.)

WORTEL. Het leven is geen lach, meneer pastoor...

PASTOOR. Neen, Wortel...Het leven is geen lach...(Stilte)

WORTEL. 'k Heb compassie met ons Fien...

PASTOOR. Ja, vent, 'k geloof het...

WORTEL. Ze heeft veel verdriet...dat zie ik...

PASTOOR. Fien is een goed wijfke, Wortel...Houd ze in ere...

WORTEL. Ja... 't Is een goed wijf...en een goede moeder was ze ook...(geheimzinnig) 'k Heb het u niet willen zeggen van Alouiske die zei, dat de kwade hand ermee gemoeid was, met ons Polleke dat ik naar Kruiskesberg moest gaan...beewegen...Gijlie gelooft daar niet aan, natuurlijk, aan de Kwade Hand...ik ook niet... Maar allee, een beeweg kan toch nooit geen kwaad... Ik ben dan gegaan...Maar als ik dan hier terug kwam, en de kleine dood in haar schoot zag liggen...

MARUSKE. Ja, een beeweg kan natuurlijk nooit geen kwaad, maar dat wil daarom ook niet zeggen...

PASTOOR. Kom, kom, Wortel...Ge moogt u niet opnieuw zo'n pijn

doen! 't Is zwaar genoeg zo, zonder dat...

WORTEL. 't Was precies of ons Mirza het begreep...Hij bleef maar bij ons Fien zitten als ik binnen kwam...Hij bezag mij zo eens met zijn triestige ogen, bezag dan weer ons Fien...krabde met zijn poot aan haar hand, bezag me dan van her, en begon dan stilte te janken...En dan ziet ge daar op de tafel zijn speelgoed nog staan...Een peerdje en een zwaantje, dat ge zelf gesneden hebt...En hier...(neemt het van het schouwbord) dat moleke... En dan uw vrouw die niks kan zeggen...Daar maar zit te zien...En opeens begint te snikken: "Nu heb ik geen kindeke meer!..." Zeg maar dat het hard is voor 'n moeder, meneer pastoor...

MARUSKE. Dat geloof ik, dat geloof ik...Da's lijk met dat kindeke van Mie van Jef Broes...

PASTOOR. Ja...Ja, Wortel, 't is hard voor de moeder, de ziel van het gezin...die alles recht houdt...En die ons kinderen geeft... Die op haar schoot spelen, die komen schreien op haar schoot...en die op haar schoot komen sterven...

WORTEL. (heeft het molentje op de tafel gezet en het is alsof hij over het speelgoed zijn handen vouwt) Ja...(rolt peinzend voor zich uitstarend een sigaret en reikt de pastoor zijn tabakdoos aan)

PASTOOR. (stopt zijn pijp, geeft Wortel vuur) Ja, vent, en toch moet ge er door. Daar is niks aan te doen...

MARUSKE. (die er zo maar bij heeft gezeten) Allee, ik ben er dan maar mee weg...De beproevingen zijn dagelijkse kost voor ons soort mensen, hee meneer pastoor? (nog even naar Wortel om hem te troosten) Zij blij, Wortel...de kleine is een engeltje in de hemel...

WORTEL. (na de laatste woorden van de pastoor met gebogen hoofd dof voor zich uitstarend, richt zich plotseling uit zijn verstar- ring op, bekijkt Maruske een ogenblik en slaat hem vlak in het gezicht, grommend) Gotfer...hier en ginder...(pastoor reageert niet, Maruske zonder enige reactie vlug langs buitendeur af.

Pauze. Wortel blijft nog even naar de deur kijken draait zich om en gaat schijnbaar beheerst op stael zitten) Een engeltje in de hemel...'k Heb al dikwijls gevloekt in mijn leven, meneer pas- toor, en deze morgen ook, als ik ons Polleke in de grond zag stoppen...'t Is om te vloeken met heelder miljards...

PASTOOR. Ja, Wortel...Ik weet het, en die vloeken van u...die

dringen zelf niet tot aan de wolkenen zeker niet tot aan de sterren, en zeker niet tot in de hemel...Zolang het geen vervloeken is, Wortel, kan ik het heel goed begrijpen...en vergeven ook!

(stilte)

WORTEL. (schenkt opnieuw de glazen in; drinkt het zijne in een teug leeg; met doffe stem) Santé, meneer pastoor...

PASTOOR. (rustig) Gezondheid, Wortel...En laat ons hopen, dat er hier in 't voorjaar weer een wieg staat, lijk twee jaar geleden..

WORTEL. (eenvoudig) We zullen ons best doen, meneer pastoor... Kom, 'k ga 't hooi binnen doen, want seffens gaat het weer regenen, en dan zitten we daar weer mee...

(beiden af; langzaam doek)

=====

MONOLOG.

WORTEL. (met Kruislieveheer) Tja, dat sterven van ons Polleke... Al goed dat ge jong en sterk genoeg zijt om het te kunnen verwerken, en dat ge weet dat het leven toch niet blijft stil staan, al gingt ge met uw gat in de goot zitten tot Bamis...Een jaar nadatum stond de wieg terug in de haard, twee inééns. Ons Fientje was van een goed ras, zei ons pastoorke, en swens pinkte de deugeniet...Maar ik geloof eerder, dat Gij dat verlies van ons Polleke een beetje hebt willen goed maken, Lieveheerke...Alhoewel...En die twee waren dan ons Marcelleke en onze Fons...Ik heb veel miserie gekend met mijn veld, met ziekten, dood en Kwade Hand, maar het ergste dat een mens kan overkomen is de tegenslag met de kinderen. Als die niet meevallen. Daar heb ik ook mijn part van gekregen, en nu versta ik zo goed, Lieveheer, waarom Gij U hebt laten kruisigen om uw kinderen te redden...Onze Fons de overgeblevene van de tweeling, was van een eigenzinnige natuur. Hij was met een meiske aan 't vrijen gegaan van de Plattekeeshoek, een hoop arme huizekens achter 't dorp, waar al het schorremorrie bijeenkoekt. Het was precies een Boheemse, met vet zwart haar en ogen als kolen. Schoon van postuur, maar niet voor een boerejongen. Ik hoopte maar: hij is nog jong, hij kan ze nog laten, want hij moest nog loten voor de troep...Ons Fien, Bel Salamander, Alouis-

ke, de belezer, gaven hem raad en medailles en leerden hem schietgebedekens om eruit te loten. Ons Fien maakte papieren rozen en linten voor zijn hoed en...

2. TAFEREEL

(het erf voor het huis van Wortel; zomeravond)

FIEN. (met een doek om haar hoofd gebonden staat bij Joke)

JOKE. (samen met haar zoon die erin geloot is op de bank onder het raam; laat Fien haar zieke tand zien) Ziet ge hem? Maar ik laat hem trekken, morgen; ik had het al lang moeten laten doen, maar een mens stelt het altijd maar uit, ge kent dat...

FIEN. Nee, die van mij zijn nog goed, maar ik heb altijd maar koppijn, koppijn... En ik geraak er niet van af...

JOKE. (troostend) Allee, kom, we zullen er wel doorgeraken... Kom ventje... 't zal rap voorbij zijn... (neemt zijn pet en trekt er de papieren bloemen af) En we zullen veel schrijven... Daar is toch niks aan te doen... Nog goesting voor 'n tas koffie?

FIEN. Ja, Lowitje, ik zal er een halen...

LOTELING I. Laat maar Fien...

JOKE. Laat dan maar, meiske... Hij zal mee naar huis gaan...

FIEN. Ga gij gauw braafkes mee met moeder, ventje... En ga wat rusten... 'k Heb nog een pekelharing liggen... Hebt ge daar goesting voor?

LOTELING 2. (op achtergrond dwaas voor zich uitzingen) O, o, o, Mieke Pijpekop, en ik ben er uitgelot en ik wordt toch geen piot! (blijft op de achtergrond samen met Belleke)

JOKE. Een hoge, Belleke?

BELLEKE. (blij) Ja, mens, God zij geloofd... Allee... kom maar voort... dat drinken is er 't ergste aan, hee... Allee... Kom, zatte kludde...

LOTELING 2. (olijk, dronken, met drijgende vinger) Moeder, moeder. uw zoontje niet beledigen, hee... (grijpt Belleke vast en danst met haar rond ondanks haar tegenstribbelen) Hup met de beentjes!.. (het veertien jarige Amelietje op uit de keuken) Ha, Amelieke... met u moet ik eens dansen, kind! (grijpt haar en de twee draaien even in het rond)

BELLEKE. (tracht ze te scheiden) Maar zoudt ge nu... 't Is onze Gommeer, Lieke. Hij is zat... Geef hem maar een stamp onder zijn broek als hij u niet gerust laat...

FIEN. Laat hem maar eens rondflikkeren, Belleke...Al iets gehoord van de anderen?

BELLEKE. 'k Hoor zingen in de Holleweg, bij Polien, geloof ik
LOTELING 2. (tussen de vrouwen door naar loteling 1 op het voorplan) Hewel...Ge zijt het gelijk afgetrapt...(neemt de pet van de bank en zet die op het hoofd van de andere) Hier zie we gaan er nog eentje snoepen...(trekt hem aan de arm)

JOKE. Onze Lowie gaat mee met mij, naar huis hee mijn zoon... Kom, vent...

LOTELING 2. Allee, geen zever...eentje maar...

AMELIEKE. Waar zit gij ieverans? Kom eens hier!

LOTELING 2. Is 't tegen mij? Presen, sergeant...(zwenkt naar Amelieke en laat zich bij zijn oor vatten)

AMELIEKE. Hier, zie, Belleke...Hier zie...Pakt dat kalf direkt mee...

BELLEKE. (tracht hem te houden) Vader zal kwaad zijn, zulle... Zijt ge niet beschaamd?

LOTELING 2. (zich losrukkend) Zie dat ge mij krijgen kunt, hee! (op een drafje af, Belleke hem achterna)

JOKE. Toch iets, hee, dat drinken...

FIEN. 't Is te begrijpen, hee mens...De ene drinkt van plezier en de andere van verdriet.

JOKE. Toch spijtig van Amelieke, hee Fien...Hoe oud is ze nu al?

FIEN. Veertien van verleden week...Maar ze is heel handig, zulle... 't is een schat van een kind...Nog niks gehoord van onze Fons, Lieke?

AMELIEKE. Nee, moe...

FIEN. Ik ga eens tot in de Holleweg...Zien of die van ons erbij is, Joke. (Af. Uit de verte waait harmonikamuziek aan. Intussen komt Maruske op.)

MARUSKE. (tot Amelieke) Hewel? Nog niks, kind?...Ha, Lowitje... Malchance, hee...Ze hebben het al komen zeggen, dat ge er ingelot zijt...Nog niks van de Fons manneke?

AMELIEKE. Maruske, zeker? 'k Hoor het...Nee, Maruske, nog niks. Er zijn er al een paar gepasseerd, maar de meesten zullen nog in 't dorp zitten, of anders bij Paulien...

MARUSKE. (tot loteling) Hoe zit ge daar nu?... 't Is precies of ge geen pap meer kunt zeggen...Anders zijt ge zo...Allee, Alleew.